

O prisaha

V Matúšovom evanjeliu v 5. kap. od 33. verša čítame:

„Opäť ste počuli, že bolo povedané otcom: Nebudeš krivo prisahať, ale splniš Pánu svoje prisahy. Ale ja vám hovorím: Nikto neprisahaťe: ani na nebo, lebo je Božím trónom; ani na zem, lebo Mu je podnožou; ani na Jeruzalem, lebo je mestom veľkého kráľa; ani len na vlastnú hlavu nebudeš prisahať, lebo ani jeden vlas nemôžeš urobiť bielym alebo čiernym. Ale nech je vaša reč: áno – áno; nie – nie; lebo čo je nad to, je od zlého.“

Milí bratia a sestry, keď rozmýšľam nad tým slovom, ktoré máme zaznamenané na tomto mieste, tak nám vystávajú také dva základné myšlienky z tohto textu.

Tá prvá myšlienka je otázka potvrdzovania svojich slov a svojich sľubov dovolávaním sa nie toho vyššieho, ale sme iba my, alebo niečo pozemské, čiže Pána Boha. Je to potrebné, nie je to potrebné? Bolo to potrebné, alebo je to vlastne dnes ešte nejakou praxou? A druhá myšlienka, to je o pravdivosti.

Lebo celý tento text, ktorý sa vyrovnáva s otázkou aj prisahy a prisahania, sa predovšetkým vyrovnáva s otázkou ľži a s otázkou pravdy.

Keď som rozmýšľal nad dnešnými alternatívami zaprisahávania sa, tak som objavil rôzne slová v slovenčine, minimálne dva, ktoré sa bežne používajú a s ktorými sa bežne môžeme stretnúť. Prvé slovo, keď teda nepoužijeme priamo prisahu, čo tiež niekto bežne povie je prisahám ti, že to bolo tak, tak povie na moju dušu, alebo namojveru, čiže na moju vieru, inak bežne, aby sme tomu rozumeli: A to je také niečo, čo hovorí, že má to rovnaký zmysel, ako prisaha. Pretože keď sa dovoľáva tam niečo svojej duše, alebo svojej viery a keď prisaha, tak musíme povedať, áno toto je dnes celkom prax, ktorú poznáme a ktorú možno poznať ako kresťania z vlastných životov.

Vtedy keď Pán Ježiš hovorí tieto slová o prisaha, tak prisaha bola vlastne verejným dovolávaním sa Pána Boha za svedka a to pri výpovedi o niečom minulom, prítomnom, alebo budúcom, alebo bolo záväzkom, sľubom, ktorým sa človek vlastne k niečomu zaväzoval, alebo ňou uisťoval, že hovorí pravdu. A to čo bolo podstatné bolo to, že vševedúci Boh bol privolaný ako pomstiteľ, keby človek hovoril nepravdu. Prisaha s Starom zákone nebola prikázaná, ale nebola ani zakázaná. Jednoducho prisaha bola dovoľená. Prisaha bola súčasťou života izraelského ľudu, pretože ona v istých chvíľach chránila a mala chrániť pravdu pred klamstvom. A prisaha bola teda daná ako niečo veľmi dobré, pretože Boží ľud keď sa mal dovoľávať Boha keď mal správny vzťah k Bohu, tak vedel, že keď prisahá, tak sa tým chráni pravda pred klamstvom. My však prichádzame do Nového zákona a čo tam vidíme, Ježiš Kristus sa veľmi radikálne vysporiadava s prisahou. To čo bolo s Starom zákone dovoľené, to Kristus zakazuje. Jednoducho hovorí: „tak toto nerobte“. Prečo? Totiž prisaha sa stala zlom. To dobré sa premenilo na zlé. Prečo sa stala zlom? Sú tu takéto dva dôvody. Za prvé preto, lebo podľa farizejov, vtedajšej náboženskej elity sa musela dodržiavať iba prisaha, v ktorej bolo menované Božie meno. Bolo tam možné menovať i opis Božieho mena, takáto prisaha, sľub nebol záväzný. Nebolo treba ho dodržať. Farizeji tak posunuli pozornosť ľudí zo sľubu samého a jeho dodržiavania na túto formulu, ktorá bola pri prisaha použitá. Tak oni rozlišovali medzi formulami a toto rozlišovanie medzi formulami bolo falošné. A pán Ježiš v našom texte jednoznačne ukazuje a hovorí jednoznačne do tejto praxe, vtedajšej praxe prisahy, že nech sa človek snaží akokoľvek, nemôže sa vyhnúť Pánu Bohu, lebo vlastne celý svet je Božím svetom. Pána Boha nie je možné jednoducho vylúčiť z ničoho. On to hovorí: nebo je Božím trónom, zem je Jeho podnožou. Jeruzalem na ktorý sa zvyklo prisahať, je mestom živého Boha, čiže kráľa. Tvoje vlasy nevieš ovplyvniť, či zošedievajú, či nie, pretože aj tá hlava je Božia. Takže každá prisaha, to chcel Pán Ježiš povedať, vtedajším ľuďom aj keď nie je v nej menované Božie meno, vždy súvisí s Bohom. Preto každé vyhlásenie musí byť pravdivé aj každý sľub, ktorý bol vyrieknutý musí byť splnený. Takže to je ten prvý dôvod, prečo sa prisaha stala zlom. Jednoducho stalo sa to, že iba tá prisaha v ktorej bolo menované Božie meno musela byť dodržaná. A to slovo, pri ktorom bola použitá iba presná formulka musela byť dodržaná. Ostatné bolo nezáväzná a jednoducho človek si mohol odsakovať od slov a svojich sľubov kedy chcel.

Po druhé, zlom sa stala prisaha preto, lebo lož prenikla hlboko do prisahy. Prisaha bola daná preto, ako som už spomenul, aby chránila pravdu pred klamstvom. Bol tam Pán Boh, ktorý bol pomstiteľom nepravdy. Ale dá sa povedať, že prisaha bola neskôr klamstvom zotročená a klamstvom zneužitá. Dá sa povedať, že klamári sa do dnes prisahou zaisťujú a dodnes klamári prisahou presadzujú lož. Prisaha až do dnes je štítom ľži, len si pozrime určité súdne procesy, ako sa tam sľubuje, že sa bude hovoriť pravda a iba pravda a pritom sú odsúdení nevinní, na základe radoby pravdivého svedectva. Takže prisaha aj do dnes je štítom ľži a to o to viac, že dnešný človek je väčšinou bezbožný aj keď si často hovorí kresťan. Je mravne skazený, aj keď si hovorí kresťan a navyše Pán Boh ako pomstiteľ nepravdy bol z prisahy úplne vytesnený, bol vynechaný. Izraelci mali to vedomie, že keď dá sľub, že keď dali sľub, alebo prisahali bez ohľadu na to aká je to formulka, že pomstiteľom prípadnej nepravdy, alebo nedodržania, je Boh. Dnešný človek sa nebojí nikoho, a tak sa aj nebojí krivo prisahať, preto sa stala prisaha uritým prístavom pre lož, aby sa mohla rozmnožovať. Tým vlastne tá bezpodmienečnosť tej pravdivej výpovedi, či dodržania sľubu napriek prisaha zostáva neistá. Ale Pán Ježiš Kristus čeliac zneužívanej prisaha, sa rozhodol túto skutočnosť úplne vylúčiť z kresťanského spoločenstva. Tým, že Pán Ježiš Kristus zapovedal prisahu, dáva na vedomie všetkým kresťanom, že aj keď človek neprisahá, aj keď sa neduší a nevieruje a ja neviem čo ešte, je vždy pred tvárou Božou. Pretože život človeka nie je možné rozdeliť na dve polia. Na jednom som povinný hovoriť pravdu, lebo som pre prisahu sledovaný Bohom a na druhom nie. Lebo tam nebol žiadny prisahný sľub v ktorom by bolo isté, že ma Boh sleduje. Nie je teda možné rozlišovať medzi našou prostou rečou a nejakým slávnostným prehlásením s dovolávaním sa Boha. A už cítim kde to smeruje, smeruje to k tomu, aby sme si vzájomne povedali, že aj slovo bez prisahy, bratia a sestry je kontrolované Bohom. A tak vlastne každé naše slovo v konečnom dôsledku je prisahou. Pretože je to záväzok, ktorý máme pred Bohom, ktorý berieme a preto aj Biblia hovorí, že z každého prázdneho slova budeme vydávať počet. Takže pamätajme si, že kresťan a teraz hovorím veľmi adresne ku kresťanom, sám od seba nemá mať potrebu prisahať, alebo sa dušovať, alebo čosi iné, pamätajme si, že také slová sa stávajú veľmi podozrivými. Kresťan keď má toto na mysli a robieva to, jeho výpovede sú veľmi podozrivé a stávajú sa podozrivými. Takže Pán Ježiš hovorí, neprisahaťe. Kresťanskému spoločenstvu cirkvi hovorí, to tu nemá miesto, prisaha tu nemá miesto. Cieľom Kristovho slova je dosiahnuť pravdovravnosť, a preto ako spôsob našej reči tu potom Pán Ježiš Kristus uvádza jasné vyjadrenie súhlasu, alebo nesúhlasu. Vaše áno nech znamená áno. Ja teraz spájam dva texty – Jakuba a ten Matúšovský, takže vaše áno ne znamená áno a nie, nech znamená nie. Prečo? Aby sme neprepadli súdu, lebo pán Ježiš hovorí, čo je nad to, je od zlého. Čiže od zlého znamená od zlého nášho srdca, ktoré je zlé a prevrátené, čiže od toho zlého ktoré vychádza z nás, alebo to od zlého, teda od mocnosti temna, ktorá nám všelijaké veci podsúva s my sa tomu môžeme akosi podriať. Takže pravdivosť, to je príkaz. Príkaz Kristov a aj keď je tá pravdivosť často krát nepohodlná, aj byť pravdivý znamená byť aj prenasledovaný a križovaný. Pravdivosť často vyvoláva odpor u hriešnikov, tak napriek tomu musíme vedieť, že pravda, bratia a sestry, hobia a nič falošné spoločenstvá. Ona zakladá pravé bratsko – sesterské vzťahy. Takže preto naše áno, musí znamenať áno a naše nie, musí znamenať nie. Diploma-

cia je pre kresťana neznáme slovo, lebo diplomacia keď hovorí áno, súčasne hovorí aj nie. A keď hovorí nie, necháva otvorené vráta pre áno, a je si toho plne vedomá. Kristove pozvanie je k pravdivosti a to preto, aby bolo rušené falošné spoločenstvo, aby bola rušená akákoľvek neistota, aby tak dal základ pre pravé bratsko – sesterské vzťahy.

Samozrejme, keď pozvaní k pravdivosti, tak pravdu musíme používať k zodpovednosti v reči k Bohu a bližnému. Jednoducho my nemusíme fanatikmi pravdy, lebo fanatici pravdy, často bez lásky poznanou pravdou drvia ostatných. A kresťania nie sú pozvaní k fanatizmu, ale k bláznovstvu, a to je rozdiel. Blázon nie je fanatik. My sme pozvaní k niečomu inému. My sme pozvaní byť milovníkmi pravdy a to takými milovníkmi pravdy, ktorá dáva vždy priechod Duchu svätému, aby pravdu, ako žitú moc, Duch svätý svojimi spôsobmi, svojimi cestami a v svojom čase uvádzal do života, či už jednotlivca, alebo celej Cirkvi, alebo celých štátov a národov. Čiže pravda a pravdivosť áno, ale vždy na pozadí lásky, nie fanatizmu, ale bláznovstva križa. Bláznovstvom križa pustí iba do určitej hranice, ďalej nie. Nikdy nepopustí až tam, aby človek poznanou pravdou terorizoval iných okolo seba. Takže pre kresťana platí princíp na prostej pravdovravnosti, ktorá sa nepotrebuje zaisťovať prisahou. V cirkvi nie je miesta pre akúkoľvek prisahu. Otázkou však zostáva a to sa vynorilo pri čítaní tohto textu, či máme vyhovieť, keď prisahu vyžaduje niekto iný, mimo Cirkv. Môžeme povedať my v cirkvi žiadnu prisahu nemáme, ale čo keď mimo cirkv bude niekto vyžadovať prisahu. Je dôležité si všimnúť, že Pán Ježiš Kristus raz v živote čelil situácii kedy bol vyzvaný vonkajšou autoritou, aby vypovedal pod prisahou. Keď stl pred veľkňazom, tak veľkňaz mu povedal, zaprisahám ťa pred živým Bohom, doslovne zaklínám ťa, povedz nám či si Boží Syn. A Kristus vtedy jednoznačne odpovedal. Teda vypovedal pod prisahou, neodmietal túto výpoveď a na základe nej veľkňaz potom vykrikoval, hľa nepotrebujeme ďalšie dôkazy, je to rúhač, ktorý sa takýmto spôsobom priznal ku svojmu rúhaniu a ku svojmu poblúdeniu. Takže máme vyhovieť keď niekto iný požaduje prisahu mimo cirkvi a Ježiš to raz urobil, my musíme povedať, že život náš môže priniesť situáciu, kedy sa budeme musieť rozhodnúť. Či budeme svedčiť, alebo sľubovať pod prisahou. Môže nastať situácia, že napr. odmietnutím prisahy môže byť pravda o ktorej svedčíme spochybnená a zakrytá. A to s závažnými dôsledkami pre ľudí, alebo pre moje svedectvo o Bohu. Čiže niekedy môže nastať situácia, že sa bude treba rozhodnúť, aby pravda mohla vyjsť najavo a aby nebola spochybnená, urobiť určité vyhlásenie. Keď sa budeme rozhodovať či prisahať napriek Kristovmu zákazu neprisahať, ktorý je normatívny a ktorý sa ťahne Písmom, keď sa rozhodujeme takto, tak je vždy ajné rozhodnutie. Tak robme tak, keď je iba to priehľadné a jasné prečo to robíme a čo prisaha obsahuje. Je to totiž potrebné rozlišovať medzi prisahami, ktoré sa týkajú minulých, alebo prítomných skutočností, ktoré poznáme a o ktorých svedčíme a medzi prisahami, ktorá má povahu sľubu. Čiže my niekedy svedčíme o niečom čo je minulé, prítomné a potom je tu niečo čo sľubujeme. V tom prvom prípade si musíme uvedomiť toho, že my kresťania o veciach minulých a prítomných môžeme vylúčiť omyl svojimi znalosťami o minulom, alebo prítomnom. Preto keď sa budeme rozhodovať pre nejaký typ, keď to bude nevyhnutné nutné, nebudeme sa Pána Boha dovolávať, aby sme tým potvrdzovali bezchybnosť svojej výpovede. Pretože my nemôžeme za svoju výpoveď, nemôžeme ručiť, lebo sme iba ľudia, ktorí môžu mať skreslené videnie. Ak sa teda budeme dovolávať Pána Boha, tak iba preto, aby sme v tom poukázali na čistotu svojho svedomia a vedomia v ťom zmysle, že čo hovoríme je v súlade s tým ako sme veci videli, ako sme veci v sebe spracovali a ako teraz o tom svedčíme. Čiže nenárokujeme si absolútnu pravdu, nevoláme Boha za svedka tomu, že my absolútne presne vieme ako to bolo, ale voláme za svedka Boha svojmu svedomiu a vedomiu, že takto sme to videli, takto spoznali a takto o tom vydávame svedectvo.

Keď hovoríme o sľube a to je druhá vec, toto bolo svedectvo o niečom, keď hovoríme o sľube, či prisaha vernosti, povieme to tak, je to pre kresťana vždy nebezpečné. Prečo? Kresťan totiž nemá nikdy budúcnosť vo svojich vlastných rukách. A už vôbec nemá v rukách budúcnosť ako takú a nie ešte to čo sa vo vernosti zaväzuje. Preto môžeme povedať takto, v rámci pravdovravnosti a nasledovania Krista je nemožné, aby kresťan keď sa rozhodne prisahať inak než s výhradou ak to bude Božia vôľa. Pretože to je pre kresťana má na tomto svete to najvyššie a nie pozemské zaviazanosti. Okrem manželskej viazanosti a okrem na Pána Boha. Manželstvo je Biblii nerozlučiteľné. A tak isto vzťah s Bohom je absolútne. Prisaha vernosti, ktorá by chcela kresťana absolútne sputať pochádza od zlého. Kresťan je totiž vo svojom živote výlučne viazaný Božou vôľou. Je výlučne viazaný tým, čo chce Boh. Každá iná jeho viazanosť je vždy podriadená božej vôli. Pokiaľ nie je tá výhrada uznaná, nie je možné, aby kresťan prisahal. Keď jednoducho nechcú, aby som tam mal formulu, ak to je Božia vôľa, tak nebudem prisahať. Pretože jedinou absolútnou viazanosťou, ktorá na tomto svete je, to je naša viazanosť na Pána Boha. Keby som prisahal bez toho, že by som si tam nechal túto vážnu klauzulu, tak takou to prisahou by som zavádzal toho pred kým prisahám. Pretože absolútna vernosť, opäť opakujem, sľubujem iba Bohu. Iba Pána Boha my počúvame čo sa týka vernosti a čo sa týka celého nášho života. Božej vôli je podriadený náš život. Tak neprisahajte. Príkaz, ktorý nám berie absolútnu možnosť, že by sme že by sme sa skrývali za nejakú formulu, tak nás Pán Ježiš stavia do pozície ľudí, ktorí sú pravdovravní. Jednoducho pravdu potrebujeme za svojho života rozdávať, pravdu potrebujeme žiť, v pravde potrebujeme existovať. Pretože Pán Ježiš je pravdou. Ak je niekto viazaný na Pána Ježiša Krista, nie je možné, aby jeho život sa vykazoval niečím iným, ako pravdou. Ak chceme byť poslušní a nechceme hľadať nejaké divné /hriešne/ chodníčky z hľadiska prisahy preto že vieme, že v cirkvi prisaha jednoducho nepripadá do úvahy, to sa ani nevyžaduje. Tam kde prisahám musím dať na to veľký pozor či to, prečo sa rozhodujem je hodné toho, aby sme išli proti Slovu, alebo aby sme sa postavili na tenký ľad. Ako som povedal, Pán Ježiš to raz urobil, že vypovedal pod prisahou, apoštol Pavol tiež použil niekoľkokrát vo svojom živote vo vážnych prípadoch, že si volal za svedka živého boha, aby tak dal vážnosť a pomôcť tomu čo hovorí. My však musíme byť veľmi obozretní a uvedomiť si jednu vec. Naša budúcnosť nie je v našich rukách, našu budúcnosť nesmieme dať do rúk nikomu inému okrem Pána Bohu. Lebo Boh je ten, ktorý nás vykúpil. Boh je ten, ktorý nás oslobodil k slobode. K slobode byť pravdivý a k slobode niesť si dôsledky poslušnosti Pánu Ježišovi. Niekedy neprisahať môže znamenať pre nás problém. Otázka je či vieme tieto problémy ochotne vziať na seba v mene poslušnosti Pánovi Ježišovi. V mene poslušnosti toho, ktorého budeme vyznávať aj pri tomto stole. Pretože On je cesta, pravda a život. Vaša reč nech je áno – áno, a nie – nie, a čo je nad to je od zlého. Budme Božími ľuďmi, ktorí žijú v pravde, ktorí žijú v hlbokom vzťahu so svojim spasiteľom. Aby z tohto vzťahu vychádzala iba pravda, pravdivosť, pretože tam vykazujeme to, že sme pripútaní ku križu. A kto je pripútaný ku križu, ten žije v pravde.